

Cuprins

Introducere.....	21
Capitolul I	
ACCEDEREA LA PUTERE	33
Partidul Acțiune și Solidaritate – scurt istoric	33
Câștigarea alegerilor prezidențiale	34
Capitolul II	
INTRAREA ÎN CRIZĂ POLITICĂ.....	37
Izbucnirea crizei politice	37
Prima rundă de consultări pentru formarea unui guvern	37
Desemnarea Nataliei Gavrilița pentru funcția de prim-ministru	39
Parlamentul respinge învestirea Guvernului Gavrilița	40
A doua rundă de consultări pentru constituirea unui guvern.....	40
Crearea unei majorități parlamentare toxice.....	41
Desemnarea lui Igor Grosu pentru funcția de prim-ministru	42
Majoritatea toxică boicotează învestirea Guvernului Grosu	44
Războiul dintre președinte și opoziția parlamentară îmbracă noi forme	45
Confruntarea dintre opoziția toxică și președinte capătă forme uzurpatoare	46
Capitolul III	
ALEGERI PARLAMENTARE ANTICIPATE.....	49
Declanșarea alegerilor anticipate.....	49
Înscrierea partidelor în cursa electorală.....	49
Tentativă eșuată de coagulare a partidelor unioniste.....	50
Regruparea forțelor pro-ruse	51
Jongleria cu secțiile de votare	52
Observatori la alegerile anticipate	53
Victoria răsunătoare a partidului prezidențial	54
Validarea rezultatelor alegerilor și a mandatelor.....	55
Reacții ale unor oficiali externi față de rezultatele alegerilor.....	56
Presa internațională despre alegeri	57
Miza alegerilor	57

Capitolul IV

INSTALAREA NOII PUTERI DE CENTRU – DREAPTA	59
Constituirea noului Parlament și alegerea conducerii acestuia	59
Discursul Maiei Sandu în Parlament	59
Consultările pentru formarea noului Cabinet de miniștri	60
Învestirea Guvernului Gavrilița	61
Presa internațională despre învestirea Guvernului Gavrilița	63

Capitolul V

CONRUNTAREA CU CRIZELE MOMENTULUI	65
Crizele sanitară, energetică, a refugiaților ucraineni și războiul hibrid	65
Obținerea statutului de țară-candidat la UE.....	67
Lupta împotriva mării corupții	68
Contracararea încercărilor de destabilizare politică	68

Capitolul VI

SCHIMBAREA PREMIERULUI, O NECESITATE POLITICĂ	71
Demisia- surpriză a Guvernului Gavrilița	71
Cauzele demisiei Guvernului	72

Capitolul VII

GUVERNUL RECEAN	75
Desemnarea unui nou prim-ministru	75
Ce l-a recomandat pe Dorin Recean	76
Învestirea Guvernului Recean	77
Profilurile noilor miniștri.....	79
Misiunea Guvernului Recean	81

Capitolul VIII

VOCAȚIA EUROPEANĂ A REPUBLICII MOLDOVA	83
Parcursul european	83
Depunerea cererii de aderare la UE.....	83
Chestionarul de aderare	84
Accelerarea demersurilor de aderare	85
Acordarea statutului de țară-candidat la UE.....	86
Reacții pro și contra la Chișinău.....	87
Recomandările de pre-aderare	89

Capitolul IX

ACȚIUNI DE SUSȚINERE A PARCURSULUI EUROPEAN	90
Adunarea „Moldova Europeană”	90
Summit-ul CPE.....	91
Stadiul realizării recomandărilor UE.....	93
Deschiderea negocierilor de aderare	95

Capitolul X

TENSIUNI INTERNE, DUPĂ ALEGEREA NOULUI BAȘCAN	97
Atribuțiile bașcanului	97
Înregistrarea candidaților.....	97
Găgăuzia, fieful partidelor rusofone.....	98
Rezultatele primului tur al alegerilor.....	99
Monitorizarea alegerilor	100
Implicarea Moscovei în alegerea noului bașcan.....	100
Ilegalități comise în timpul alegerilor.....	102
Rezultatele alegerilor și reacția Chișinăului	103
CEC-ul din Găgăuzia sfidează Chișinăul	104
Evghenia Guțul intră în conflict cu Procuratura Anticorupție.....	105
Conducerea de la Chișinău boicotează investirea bașcanului	105
Noul bașcan își prezintă echipa executivă	106
Oamenii lui Ilan Șor în conducerea Găgăuziei.....	107
Conflictul dintre noul bașcan și APG.....	108
Delimitarea conducerii APG de echipa lui Ilan Șor	108
Retică secesionistă sau șantaj politic?.....	109
„Guvernul” lui Șor primește votul de încredere al APG	111
Chișinăul nu-l recunoaște pe noul bașcan	111
Guvernatoarea Găgăuziei, plasată în arest preventiv	112

Capitolul XI

O REPARAȚIE ISTORICĂ.....	114
Repunerea în drepturi a limbii române.....	114
Ucraina recunoaște limba română și schimbă legislația lingvistică	116

Capitolul XII

PAS, CÂȘTIGĂTOR DETAȘAT AL ALEGERILOR LOCALE	118
Stabilirea datei alegerilor locale	118
Nou Cod electoral pentru alegerile locale	118
Miza alegerilor locale	120
Inflație de candidați pentru funcția de primar al Chișinăului	120

Platformele electorale ale primilor doi candidați	121
Costurile alegerilor	122
Sondaže alegeri	124
Excluderea unor candidați din cursa electorală	124
PAS-lider în consiliile raionale și municipale	125
PAS obține circa o treime din totalul primăriilor	126
PAS pierde alegerile pentru postul de primar general	126
PAS și MAN la egalitate în Consiliul Municipal Chișinău	126
PAS – ocupă primul loc în 19 consilii raionale	127
PAS conduce în peste 50% dintre consiliile raionale	128
Candidați transfugi în PAS	129
Monitorizarea alegerilor de către observatori	130
Nereguli în alegeri	130
PAS – câștigător detașat al alegerilor locale	132
Reacții post-alegeri	133

Capitolul XIII

REFERENDUMUL PRIVIND INTEGRAREA EUROPEANĂ..... 134

Lansarea ideii referendumului constituțional	135
Ajustarea legislației privind referendumul	135
Președintele cere Parlamentului să declanșeze procedura referendumului	136
Lansarea platformei pentru.md	137
Parlamentul adoptă Declarația privind integrarea europeană	138
Opoziția rusofonă boicotează referendumul	138
CC respinge contestația opoziției privind referendumul	139
Amendarea Constituției cu obiectivul strategic al integrării europene	140
CC dă aviz pozitiv revizuirii Constituției	141
Stabilirea datei referendumului	141
Campania de consultări a Maiei Sandu pe tema referendumului	142
Întrevederea Maiei Sandu cu reprezentanții partidelor pro-europene	145
„Pactul pentru Europa”	145
Acțiuni ale Rusiei de compromitere a referendumului	146

Capitolul XIV

RĂZBOIUL HIBRID AL MOSCOVEI ȘI RĂSPUNSUL CHIȘINĂULUI..... 148

Războiul declarațiilor între Moscova și Chișinău	148
Primele posturi TV pro-ruse suspendate	150
De la declarații la acuzații și amenințări	151
Întețirea știrilor false ale Moscovei la adresa Chișinăului	153
Planul Rusiei de destabilizare a Republicii Moldova	154

Putin apelează la pârgă transnistreană.....	155
Reînvierea narațiunii ruse despre „bătălia granițelor istorice”	156
Declarația Parlamentului despre agresiunea Rusiei contra Ucrainei.....	157
Rusia implică „coloana a cincea” rusofonă în acțiuni de destabilizare	158
Parlamentul European condamnă rolul Rusiei în escaladarea tensiunilor.....	159
Expulzarea reciprocă de diplomați	160
Denunțarea Acordului privind activitatea Companiei „MIR”	161
Invective la adresa unor oficiali de la Chișinău.....	161
Înființarea Misiunii civile a UE pentru Republica Moldova	162
Sancțiuni împotriva celor implicați în acțiuni de destabilizare	164
Amestecul Rusiei în alegerile din Găgăuzia, o altă formă a războiului hibrid	165
Retragerea Republicii Moldova din Adunarea Interparlamentară a CSI.....	166
Înființarea Centrului pentru combaterea propagandei ruse	167
Agenți FSBS implicați în acțiuni subversive.....	168
Fațetele războiului hibrid al Rusiei.....	169
Ingerințe ale Moscovei în treburile religioase ale Republicii Moldova	170
Expulzarea unei mari părți a personalului Ambasadei Rusiei.....	172
Denunțarea parteneriatului cu serviciile de informații ruse.....	173
Lista neagră a Moscovei.....	173
Contracurarea propagandei nocive a Moscovei.....	174
Implicarea Moscovei în alegerile prezidențiale din 2024.....	177

Capitolul XV

ALEGERILE PREZIDENȚIALE	178
Stabilirea datei alegerilor.....	178
Tentativa eșuată a numirii unui candidat prezidențial comun pro-rus.....	178
Procedura înregistrării pentru referendum.....	180
Amestecul Moscovei în alegerile prezidențiale din 2024.....	181
Candidații la prezidențiale și promisiunile lor electorale	182
CEC respinge înregistrarea blocului electoral „Victorie-Pobeda”	189
Înregistrarea Blocului electoral „Împreună”	190
Suspendarea temporară a activității Partidului „Șansă”	191
Lupta aprigă pentru fotoliul prezidențial de la Chișinău	192
Confruntarea dintre partida pro-europeană și cea pro-rusă pe tema aderării la UE	195
Urmările referendumului	197
SIS blochează mai multe site-uri rusești și un portal anti-referendum.....	197
Poliția și PA dezmembrează o rețea finanțată de Rusia pentru coruperea alegătorilor	198
Parlamentul European acuză Rusia de ingerințe în campania electorală	199

Maia Sandu câștigă detașat primul tur al alegerilor	200
Referendumul trece pe muchie de cuțit	201
Peste o mie de încălcări ale legislației electorale în primul tur al alegerilor	201
Reacții internaționale după primul tur al alegerilor și post-referendum.....	202
Lección referendumului	205
CEC înaintează Curții Constituționale documentele privind rezultatele referendumului	206
Maia Sandu acuză vicierea alegerilor.....	206
IGP confirmă coruperea electorală.....	207
Erorile sondajelor preelectorale.....	208
CC validează rezultatul referendumului și revizuirea Constituției.....	209
Maia Sandu – singură împotriva tuturor.....	210
Maia Sandu câștigă al doilea mandat de președinte	211
Mesajul Maiei Sandu, după câștigarea alegerilor	212
Reacții ale unor oficiali străini după victoria Maiei Sandu	213
Socialiștii nu recunosc rezultatele alegerilor prezidențiale din diasporă.....	214
CEC aprobă rezultatele alegerilor prezidențiale și respinge contestațiile socialiștilor	215
CC validează rezultatele alegerilor și mandatul de președinte	216
Ceremonia de investire a Maiei Sandu în noul mandat de președinte	216
Semnificația realegerii Maiei Sandu pentru un nou mandat.....	218
Un bilanț sintetic al realizărilor Guvernării PAS	219
Summary	223
Резюме.....	229
Anexe	243
Bibliografie.....	255
Index	269

Contents

Introduction	21
Chapter I	
ACCESSION TO POWER.....	33
PAS– brief history	33
Winning the presidential elections	34
Chapter II	
ENTERING A POLITICAL CRISIS	37
Outbreak of the political crisis	37
First round of consultations for the formation of a government.....	37
Designation of Natalia Gavrilița for the position of Prime Minister	39
Parliament rejects the inauguration of the Gavrilița Government	40
Second round of consultations for the formation of a government	40
Creation of a toxic parliamentary majority	41
Designation of Igor Grosu for the position of Prime Minister	42
Toxic majority boycotts the inauguration of the Grosu Government.....	44
War between the President and ad hoc parliamentary opposition takes on new forms.....	45
The confrontation between the toxic opposition and the president takes on usurping tendencies	46
Chapter III	
EARLY PARLIAMENTARY ELECTIONS.....	49
Launching early elections.....	49
Parties’ registration in the electoral race	49
Failed attempt to unite unionist parties	50
Regrouping pro-Russian forces	51
Juggling with polling stations.....	52
Observers at the early elections.....	53
Resounding victory of the presidential party.....	54
Validation of election results and mandates	55
Reactions of some foreign officials to the election results	56
International press about the elections	57
The stakes of the elections.....	57

Chapter IV

INSTALLATION OF THE NEW POWER OF CENTER–RIGHT	59
Constitution of the new Parliament and election of its leadership	59
Speech by Maia Sandu in Parliament	59
Consultations for the formation of the new Cabinet of Ministers	60
Investiture of the Gavriliță Government.....	61
International press on the inauguration of the Gavriliță Government	63

Chapter V

DEALING WITH THE CRISES OF THE MOMENT.....	65
Health, energy, Ukrainian refugee crises and hybrid warfare	65
Obtaining the status of a candidate country for the EU.....	67
Fighting against grand corruption	68
Countering attempts at political destabilization	68

Chapter VI

CHANGE OF THE PRIME MINISTER, A POLITICAL NECESSITY	71
Surprise resignation of the Gavriliță Government.....	71
Reasons for the resignation of the Government	72

Chapter VII

RECEAN GOVERNMENT	75
Appointment of a new Prime Minister	75
What he recommended Dorin Recean	76
Investiture of the Recean Government	77
Profiles of the new ministers	79
Mission of the Recean Government	81

Chapter VIII

EUROPEAN VOCATION OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA	83
European path.....	83
Submission of the application for accession to the EU	83
Accession questionnaire	84
Accelerating accession proceedings	85
Granting the status of candidate country to the EU	86
Reactions for and against in Chisinau	87
Pre-accession recommendations.....	89

Chapter IX

ACTIONS TO SUPPORT EUROPEAN PATH.....	90
The "European Moldova" Assembly.....	90
The EPC Summit.....	91
The status of the implementation of EU recommendations	93
The opening of accession negotiations.....	95

Chapter X

INTERNAL TENSIONS AFTER THE ELECTION OF THE NEW

BASHKAN	97
The powers of the Bashkan	97
Candidate registration.....	97
Gagauzia, the stronghold of Russian-speaking parties.....	98
The results of the first round of elections	99
Election monitoring.....	100
Moscow's involvement in the election of the new Bashkan.....	100
Illegalities committed during the elections.....	102
The results of the elections and the reaction of Chisinau	103
The CEC of Gagauzia defies Chisinau.....	104
Evghenia Guțul enters into conflict with the Anti-Corruption Prosecutor's Office....	105
Chisinau leadership boycotts the inauguration of the governor	105
The new governor presents his executive team.....	106
Ilan Shor's people in the leadership of Gagauzia.....	107
The conflict between the new governor and the APG.....	108
The demarcation of the APG leadership from Ilan Shor's team	108
Secessionist rhetoric or political blackmail?	109
Shor's "government" receives the APG's vote of confidence.....	111
Chisinau does not recognize the new governor	111
Governor of Gagauzia placed in preventive arrest	112

Chapter XI

A HISTORICAL REPAIR	114
Restoration of the Romanian language.....	114
Ukraine recognizes the Romanian language and changes the language legislation	116

Chapter XII

PAS, THE OVERWHELMING WINNER OF THE LOCAL ELECTIONS.....	118
Setting the date of local elections.....	118
New Electoral Code for local elections	118

Local elections at stake.....	120
Inflation of candidates for the position of mayor of Chisinau.....	120
Electoral platforms (promises) of the first two candidates.....	121
Election costs.....	122
Election polls.....	124
Exclusion of some candidates from the electoral race	124
PAS-leader in district and municipal councils	125
PAS obtains about a third of all city halls	126
PAS loses the elections for the position of mayor general	126
PAS and MAN tied in Chisinau Municipal Council	126
PAS – takes first place in 19 district councils	127
PAS leads over 50% of district councils	128
Candidates defect to PAS	129
Election monitoring by observers.....	130
Election irregularities	130
PAS – clear winner of local elections.....	132
Post-election reactions.....	133

Chapter XIII

THE REFERENDUM ON EUROPEAN INTEGRATION 134

Launching the idea of a constitutional referendum	135
Adjustment of the legislation on the referendum	135
The President asks the Parliament to initiate the referendum procedure.....	136
Launching the pentru.md platform.....	137
The Parliament adopts Declaration on European integration.....	138
The Russian-speaking opposition boycotts the referendum	138
CC rejects the opposition's appeal on the referendum.....	139
Amending the Constitution with the strategic objective of European integration.....	140
CC gives a positive opinion to the revision of the Constitution.....	141
Setting the referendum date.....	141
Maia Sandu's consultation campaign on the referendum	142
Maia Sandu's meeting with representatives of pro-European parties.....	145
”Pact for Europe”	145
Russia's actions to compromise the referendum.....	146

Chapter XIV

RUSSIA'S HYBRID WAR AND CHIȘINAU'S RESPONSE 148

War of statements between Moscow and Chișinău	148
The first TV stations suspended	150
From statements to accusations and threats.....	151

Moscow's intensification of fake news against Chișinău	153
Russia's plan to destabilize the Republic of Moldova	154
Putin appeals to the Transnistrian lever.....	155
Revival of the Russian narrative about the "battle of historical borders"	156
Parliamentary statement on Russian aggression against Ukraine	157
Russia involves the Russian-speaking "fifth column" in actions of destabilization	158
European Parliament condemns Russia's role in escalating tensions	159
Reciprocal expulsion of diplomats	160
Denunciation of the Agreement on the activity of the "MIR" Company	161
Invectives against some officials from Chisinau	161
Establishment of the EU Civilian Mission to the Republic of Moldova	162
Sanctions against those involved in destabilizing actions	164
Russian interference in the elections in Gagauzia, another form of hybrid warfare.....	165
Withdrawal of the Republic of Moldova from the CIS Interparliamentary Assembly	166
Establishment of the Center for Combating Russian Propaganda.....	167
FSBS agents involved in subversive actions	168
Facets of Russia's hybrid warfare	169
Moscow's interference in the religious affairs of the Republic of Moldova.....	170
Expulsion of a large part of the Russian Embassy staff	172
Denunciation of the partnership with Russian intelligence services	173
Blacklist of Moscow.....	173
Countering Moscow's Harmful Propaganda.....	174
Moscow's Involvement in the 2024 Presidential Elections	177

Chapter XV

PRESIDENTIAL ELECTIONS	178
Setting the Election Date	178
The Failed Attempt to Nominate a Joint Pro-Russian Presidential Candidate	178
The Referendum Registration Procedure	180
Moscow's Interference in the 2024 Presidential Elections	181
Presidential Candidates and Their Electoral Promises	182
CEC Rejects Registration of the "Victory-Pobeda" Electoral Bloc	189
Registration of the "Împreună" Electoral Bloc	190
Temporary Suspension of the "Chance" Party's Activity.....	191
The Fierce Fight for the Presidential Seat in Chisinau.....	192
The confrontation between the pro-European and pro-Russian parties on the issue of EU accession.....	195

The aftermath of the referendum	197
SIS blocks several Russian websites and an anti-referendum portal.....	197
Police and PA dismantle a Russian-funded network for corrupting voters.....	198
European Parliament accuses Russia of interfering in the electoral campaign	199
Maia Sandu wins the first round of the elections by a wide margin.....	200
Referendum passes on a knife edge.....	201
Over a thousand violations of electoral legislation in the first round of the elections.....	201
International reactions after the first round of elections and post-referendum.....	202
Lesson of the referendum	205
CEC submits documents regarding the referendum results to the Constitutional Court.....	206
Maia Sandu accuses the election of being flawed	206
IGP confirms electoral corruption	207
Pre-election poll errors	208
CC validates the referendum result and the revision of the Constitution.....	209
Maia Sandu – alone against everyone	210
Maia Sandu wins a second term as president	211
Maia Sandu's message after winning the elections.....	212
Reactions of foreign officials after Maia Sandu's victory	213
Socialists do not recognize the results of the presidential elections in the diaspora	214
CEC approves the results of the presidential elections and rejects the appeals of the socialists.. ..	215
CC validates the results of the elections and the presidential mandate	216
Maia Sandu's inauguration ceremony for the new presidential mandate	216
The significance of Maia Sandu's re-election for a new mandate	218
A synthetic assessment of the achievements of the PAS Government	219
Summary	223
Резюме.....	229
Appendices	243
Bibliography.....	255
Index	269

Introducere

Governarea PAS a început la mijlocul anului 2021, după câștigarea alegerilor parlamentare anticipate la un scor fără precedent de către partidul al cărui nume îl poartă și se datorează, în principal, liderului acestuia, Maia Sandu, care și-a adjudecat primul mandat de președinte într-un mod zdrobitor, cu circa jumătate de an înainte.

Între Governarea PAS și Maia Sandu nu se poate face o disociere clară. Când spui Maia Sandu, spui Governarea PAS, iar când spui Governarea PAS, spui Maia Sandu.

În cea de-a doua confruntare electorală cu președintele în exercițiu, prima din 2016 fiind pierdută, Maia Sandu avea avantajul imaginii deosebit de negative pe care Igor Dodon și-o crease, în cei 4 ani de mandat, în urma implicării sale în mai multe scandaluri răsunătoare, cum a fost *operațiunea kuliokul*, privind finanțarea partidului său de către Moscova, care a făcut mare vâlvă în mass media din Republica Moldova .

Pe acest vot negativ, Maia Sandu a reușit să câștige primul tur al alegerilor, scorul fiind destul de strâns între ea și contracandidatul său, respectiv 36.16% față de 32.61%.

După anunțarea rezultatelor, a avut loc o reconfigurare a scenei politice pe segmentul de dreapta și o mobilizare fără precedent a forțelor proeuropene în vederea pregătirii celui de-al doilea tur de scrutin.

Mobilizarea exemplară a dreptei politice pentru bătălia finală a asigurat *victoria istorică* a Maiei Sandu în alegeri. Aceasta a câștigat alegerile prezidențiale cu un scor electoral zdrobitor, diferența dintre ea și Igor Dodon fiind de peste 15 procente, respectiv 57.72% față de 42.28%.

Alegerile prezidențiale din anul 2020 au avut o mare însemnătate istorică, atât pentru Basarabia, cât și pentru România.

Era pentru prima dată când un candidat cu opțiuni clar pro-europene, declarate și recunoscute în mod public, a câștigat în mod detașat scrutinul prezidențial, în ciuda eforturilor disperate, precum și a resurselor imense folosite de contracandidatul său pro-rus și de patronii săi de la Moscova.

Maia Sandu a înțeles că această victorie nu era suficientă sau mai bine zis era incompletă, dacă nu avea să fie urmată de preluarea deplină a puterii, în urma unor alegeri parlamentare anticipate pe care PAS să le câștige și să formeze un nou Legislativ, cu al cărui ajutor să reformeze societatea și să transforme Republica Moldova într-o țară cu o democrație veritabilă, în care să domnească legea și statul de drept.

Ca urmare, la scurt timp, după ce Guvernul Chicu a demisionat, Maia Sandu a organizat consultări cu partidele parlamentare, în vederea desemnării unui candidat pentru funcția de prim-ministru.

După două tentative eșuate de a forma un guvern viabil, președintele a forțat crearea condițiilor necesare pentru declanșarea alegerilor anticipate, prin desemnarea succesivă a

Nataliei Gavrilița și a lui Igor Grosu pentru funcția de prim-ministru, ambii fără nici cea mai mică șansă de a fi acceptați de o majoritate parlamentară ostilă.

Drept consecință, Maia Sandu avea, acum, posibilitatea constituțională de a dizolva Parlamentul și a convoca alegeri parlamentare anticipate, sens în care s-a adresat Curții Constituționale, cerându-i să se pronunțe în privința situației create.

La 28 aprilie 2021, Curtea Constituțională a emis o decizie definitivă, irevocabilă și obligatorie, prin care i-a dat posibilitatea președintelui Maia Sandu să dizolve Parlamentul și să convoace alegeri anticipate.

În aceeași zi, Maia Sandu a semnat decretul de dizolvare a Legislativului și a stabilit data alegerilor parlamentare pentru 11 iulie 2021.

PAS, partidul prezidențial, a câștigat alegerile parlamentare într-o manieră zdrobitoare, cu un scor de 52,80%, pe care nu l-a putut prevedea nimeni, nici măcar liderii acestuia.

Cele două partide de stânga, socialiștii și comuniștii, au reușit să supraviețuiască politic și să obțină un procentaj de 27.17 %, care le-a asigurat locul al doilea în Parlament din punct de vedere al numărului de deputați.

În Parlament au intrat 3 forțe politice cărora le-au revenit următoarele mandate: Partidul Acțiune și Solidaritate – 63 de mandate; Blocul electoral al Comuniștilor(10) și Socialiștilor(22) – 32 de mandate; Partidul Șor – 6 mandate.

Alegerile parlamentare anticipate au avut o miză uriașă pentru viața politică din Republica Moldova, precum și pentru calea de dezvoltare pe care aceasta avea să o urmeze.

La numai o zi de la alegerea conducerii Parlamentului, care a avut loc la 29 iulie 2021, Maia Sandu a convocat partidele parlamentare la consultări în vederea desemnării candidatului pentru funcția de prim-ministru. Reprezentanții grupului parlamentar al comuniștilor și socialiștilor, de opoziție, nu au dat curs invitației.

După consultări, în aceeași zi de 30 iulie 2021, președintele Maia Sandu a semnat decretul prin care a nominalizat-o pe Natalia Gavriliță pentru funcția de premier.

La 6 august 2021, a avut loc sesiunea extraordinară a Parlamentului, în cadrul căreia prim-ministrul desemnat a prezentat deputaților Programul de guvernare, intitulat *Moldova vremurilor bune*, precum și lista nominală a noului Cabinet de miniștri. Guvernul Gavrilița a primit votul de încredere al Parlamentului, fiind susținut de 61 de deputați, toți ai PAS.

Natalia Gavriliță devenea, astfel, al 15-lea prim-ministru al Republicii Moldova de la declararea Independenței.

Presă internațională a salutat investirea Guvernului Gavriliță, reiterând promisiunea PAS de a „înlocui Rusia prin legături mai strânse cu Uniunea Europeană și de a curăța de corupție Moldova”.

Preluarea întregii puteri politice de către un singur partid (PAS) a încheiat o perioadă de peste 15 ani, timp în care Republica Moldova a fost condusă de guverne de

coalitție, formate din două sau mai multe partide, care a fost caracterizată de neînțelegeri și instabilitate politică.

După preluarea întregii puteri, Maia Sandu și partidul său de guvernământ nu au avut timp de acomodare prea mult, deoarece și-au început activitatea în plină criză sanitară, cauzată de pandemia de Covid-19, pentru care Republica Moldova nu era pregătită și nu avea fondurile necesare asigurării protecției populației împotriva virusului.

La pandemia de Covid-19, pe parcursul anului 2022, s-au adăugat noi crize și amenințări la adresa întregii Europe și, implicit, a Republicii Moldova, cum ar fi: războiul declanșat de Federația Rusă împotriva Ucrainei, criza energetică, valul numeros de refugiați ucraineni, creșterea vertiginoasă a inflației și a prețurilor, iar pentru Chișinău, în mod particular, încercările de destabilizare politică și de schimbare prin violență a puterii abia instalate.

Alăturându-se lumii civilizate, Maia Sandu a condamnat, încă de la început și în repetate rânduri, atacurile sângeroase, inumane și nejustificate ale Rusiei împotriva Ucrainei.

În același timp, administrația de la Chișinău a deschis granițele și a acordat asistență sutelor de mii de refugiați ucraineni, care au tranzitat Republica Moldova sau care au rămas pe teritoriul acesteia, primind sprijin financiar, în acest scop, din partea UE și a altor donatori internaționali.

Pe de altă parte, pentru a stopa propaganda de război, desfășurată în Republica Moldova, și a informa corect opinia publică, la cererea Consiliului Audiovizualului(CA), Comisia pentru Situații Excepționale(CSE) a suspendat licența de emisie a 6 posturi de televiziune pro-ruse și antiguvernamentale.

În acest context, se impune să precizăm că, în primii doi ani ai mandatului Maiei Sandu, relațiile Republicii Moldova cu Federația Rusă au intrat într-un con de umbră, ajungând la cel mai scăzut nivel din ultimii treizeci de ani.

În același timp, volumul relațiilor comerciale dintre cele două state a scăzut vertiginos, acestea fiind orientate în cea mai mare parte către UE și țerte țări.

Pe plan intern, prioritățile guvernării PAS au fost, în această perioadă, și continuă să fie, reformarea justiției și lupta împotriva corupției, îndeosebi a mării corupții, de la vârful instituțiilor statului.

Inițiativele legislative ale majorității parlamentare, transformate în legi, au schimbat cadrul juridic și criteriile de selecționare a magistraților(procurori, judecători-n.n.) și au dus la înlăturarea din funcții a celor corupți, mergând până la conducerea Parchetului General.

În această luptă nu au fost omiși nici oamenii politici, începând cu fostul președinte, Igor Dodon, și continuând cu alți lideri ai PSRM și Partidului Șor, care fac obiectul unor dosare ce cercetare penală, aflate în curs de judecare.

De asemenea, au fost continuate și măsurile de urmărire penală împotriva unor cunoscuți oligarhi, precum Vladimir Plahotniuc și Ilan Șor, condamnați în dosarul *miliardului furat*, care au reușit să se sustragă efectuării pedepsei, fugind în străinătate.

Profitând de situația nefavorabilă creată de criza energetică, adversarii puterii, atât din interior, cât și din exterior, au pus la cale mai multe *tentative de destabilizare* a Republicii Moldova.

La un an de la preluarea mandatului, guvernarea s-a confruntat cu proteste virulente, instigate și plătite de oligarhul fugar Ilan Șor, susținut de comuniști și socialiști, și având sprijinul serviciilor secrete rusești, prin care s-a încercat înlăturarea puterii de la Chișinău și readucerea Republicii Moldova în sfera de influență a Moscovei.

După aproape două luni de proteste antiguvernamentale, pe parcursul lunilor septembrie-noiembrie 2022, Comisia pentru Situații Excepționale (CSE) a interzis protestele care implicau blocarea drumurilor publice în zilele lucrătoare și le-a limitat la cel mult 4 ore pe cele din zilele nelucrătoare.

În acest context politic intern tensionat, la 10 februarie 2023, după un an și jumătate de guvernare, premierul Natalia Gavrilița și-a anunțat demisia, luând prin surprindere pe toată lumea, mai puțin pe cei avizați, precum președintele Maia Sandu, cu care a convenit această decizie.

Cum era și de așteptat, președintele Maia Sandu și mulți dintre colegii săi de partid, miniștri și parlamentari, au recunoscut meritele fostului prim-ministru de a conduce țara, într-o perioadă de crize suprapuse destul de dificile, amplificate de declanșarea războiului Rusiei împotriva Ucrainei, apreciind eforturile sale deosebite, făcute în acest sens.

Deși demisia Guvernului Gavrilița a fost neașteptată, totuși, aceasta nu a fost întâmplătoare și nici forțată, ci impusă de o necesitate politică. Au existat cauze reale care au determinat plecarea ex-premierului Natalia Gavrilița.

La scurt timp după demisia premierului Natalia Gavrilița, evenimentele s-au succedat într-un ritm foarte accelerat. În aceeași zi, președintele Maia Sandu a convocat reprezentanții partidelor parlamentare la consultări, cu scopul desemnării candidatului pentru funcția de prim-ministru.

Partidele rusofone ale opoziției parlamentare, respectiv Blocul Comuniștilor și Socialiștilor (BCS) și Partidul Șor, au respins în mod categoric invitația președintelui Maia Sandu, pronunțându-se pentru alegeri anticipate.

Noul premier desemnat de președinte, Dorin Recean, a declarat că va grăbi formarea noului guvern și că dominantă programului de guvernare va fi integrarea europeană, respectiv accelerarea procesului de armonizare a legislației și implementarea tuturor angajamentelor convenite cu UE.

În data de 16 februarie 2023, Dorin Recean și echipa sa guvernamentală au cerut votul de încredere al Parlamentului pentru un mandat de patru ani. Guvernul condus de Dorin Recean a fost investit cu votul a 62 de deputați din cei 63 ai majorității parlamentare.

Parlamentarii rusofoni ai opoziției (socialiști, comuniști și ai Partidului Șor) au boicotat ședința de investire, blocând tribuna Parlamentului, pentru o anumită perioadă de timp, în încercarea infantilă de a împiedica această ceremonie.

Dorin Recean a prezentat *Programul de guvernare* al noului Cabinet de miniștri, intitulat „*Moldova prosperă, sigură, europeană*”, punând accent pe prioritățile momentului.

„Noua” echipă guvernamentală era, în realitate, o „resetare” a Guvernului Gavrilița, deoarece 11 dintre cei 16 miniștri ai acestuia își păstrau vechile portofolii.

Următorul pas, după instalarea Guvernului Recean, a fost rezolvarea fost crizei de identitate, respectiv repunerea în drepturi a limbii române.

Timp de aproape 30 de ani, societatea din stânga Prutului a fost măcinată de o puternică criză de identitate, cauzată de introducerea în Constituția din 1994 a unor neadevăruri privind identitatea etnică și limba vorbită de populația majoritară din această veche provincie românească.

Controversa în jurul identității a determinat convulsii sociale și politice grave, în această perioadă, între adepții teoriilor moldovenismului, impuse de ocupația țaristo-sovietică, și susținătorii adevărului lingvistic și istoric, recunoscut de foruri științifice autohtone și străine, inclusiv din Rusia.

Nicio guvernare anterioară celei a PAS, în majoritatea lor rusofone sau filoruse, nu a fost preocupată să rezolve această problemă sensibilă, care a dezbinat atâția ani societatea din Republica Moldova.

Doar Curtea Constituțională a dat o Decizie, în data de 5 decembrie 2013, prin care i-a conferit textului Articolului 13 un alt sens, respectiv cel autentic, conținut în Declarația de Independență, care a produs efecte juridice imediate. Dar, prevederile acestei Decizii nu au fost aplicate de niciuna dintre guvernările anterioare, timp de 10 ani.

Tocmai din acest punct a plecat Guvernarea PAS când, la sfârșitul lunii februarie 2023, a introdus în Legislativ un proiect de lege, care prevedea ca în textul tuturor legilor, inclusiv în Constituție, sintagma „limba moldovenească”, în orice formă gramaticală, să fie înlocuită cu glotonimul „limba română”, care devine, astfel, limba oficială a Republicii Moldova.

Proiectul de lege a fost dezbătut în plenul Parlamentului în două lecturi, în 2 și, respectiv, 16 martie 2013 și a fost votat de 57 de deputați, 56 aparținând majorității PAS, iar unul neafiliat.

Pe data de 22 martie 2023, președintele Maia Sandu a promulgat această Lege prin care s-a repus în drepturile ei firești limba română și s-a rezolvat, astfel, o lungă criză de identitate și nedreptate pentru națiunea română.

În anul 2023, Guvernarea PAS s-a confruntat cu o nouă problemă pe plan intern, respectiv cea a alegerii noului bașcan al Găgăuziei.

Pe datele de 30 aprilie și 14 mai 2023, au avut loc cele două tururi ale alegerilor, în urma cărora primii doi clasați, Evghenia Guțul și Grigori Uzun, au obținut 52,36% din voturi, respectiv 47,61%.

Imediat după anunțarea rezultatelor, Evghenia Guțul a declarat: „Suntem un partid pro-rus. Vrem să prietenim, în continuare, cu Federația Rusă, să prietenim cu alte țări. Nu ne dorim conflicte”.

Fiind fiiful partidelor pro-ruse, Moscova nu a ezitat să se implice în alegerile din Găgăuzia, atât direct, prin trimiterea la Comrat a unor așa-ziși polit-tehnologi care, în realitate erau cadre ale serviciilor de informații, cât și indirect, prin unele surse de influență din domeniile politic și artistic, cu scopul de a-l susține pe candidatul favorit pentru funcția de guvernator al regiunii.

Din aceste motive, conducerea de la Chișinău a boicotat ceremonia învestirii noului bașcan, care a avut loc pe 19 iulie 2023, în piața centrală din Comrat, capitala Găgăuziei.

Venirea la putere a unui bașcan pro-rus, susținut de un partid ostil Chișinăului, a determinat tensionarea relațiilor Comratului cu autoritățile centrale și a generat o retorică separatistă accentuată, servind intereselor Rusiei, în contextul în care aceasta a declanșat un amplu război hibrid pentru a destabiliza situația politică din Republica Moldova.

Ca urmare, Chișinăul nu l-a recunoscut pe noul bașcan ales, nici după doi ani de la alegeri, președintele Maia Sandu refuzând să semneze decretul de numire, conform legislației în vigoare.

Această situație tensionată dintre noul bașcan și conducerea Republicii Moldova are drept cauză principală apartenența Evgheniei Guțul la un „grup criminal”, condus de oligarhul fugar Ilan Șor, lucru recunoscut public de Maia Sandu.

În acest sens, Maia Sandu declara, la 19 noiembrie 2023, următoarele: *„Atât timp cât ea lucrează pentru o grupare criminală, nu am cum să semnez Decretul. Cineva care face parte dintr-o grupare criminală, nu poate face parte din Guvernul Republicii Moldova. Guvernul Republicii Moldova este o instituție în slujba cetățeanului și nu poate să cuprindă oameni care lucrează pentru grupări criminale”*.

În contextul războiului împotriva Ucrainei, declanșat de Rusia, la 24 februarie 2022, președintele Volodimir Zelenski a solicitat, la 28 februarie 2022, liderilor de la Bruxelles să aprobe, în regim de urgență, admiterea țării sale în structurile integratoare ale UE.

La doar trei zile după acest demers, Republica Moldova, profitând de oportunitatea creată, a înaintat la rândul ei o cerere similară de aderare la UE, semnată, la 3 martie 2022, de președintele Maia Sandu, președintele Parlamentului, Igor Grosu și de premierul Natalia Gavrilița.

La 11 aprilie 2022, Comisarul pentru vecinătate și extindere al UE, Olivér Várhelyi, aflat într-o vizită la Chișinău, i-a transmis ministrului afacerilor externe și integrării europene, Nicu Popescu, chestionarul Comisiei Europene privind cererea de aderare la UE a Republicii Moldova.

Între timp, lucrurile s-au accelerat și s-au dezvoltat în direcția dorită și așteptată atât de mult de liderii de la Chișinău.

La 17 iunie 2022, Comisia Europeană a recomandat statelor membre ale UE să acorde Republicii Moldova și Ucrainei statutul de țară-candidat pentru aderarea la Uniunea Europeană.

La nicio săptămână de la recomandarea CE, respectiv la 23 iunie 2022, președintele Consiliului European, Charles Michel, a anunțat că Republica Moldova și Ucraina au

primit statutul de țară – candidat pentru aderarea la Uniunea Europeană, decizia fiind aprobată în unanimitate.

Înaltul demnitar european a adresat felicitări șefilor de stat ai celor două țări și a apreciat că decizia Consiliului European este „un moment istoric”.

La Chișinău, decizia Bruxelles-lui, unică în istoria UE, a produs un entuziasm extraordinar, deoarece autoritățile nu se așteptau la o reacție atât de promptă din partea organismelor europene.

Au existat, însă, și reacții nefavorabile în Republica Moldova față de obținerea statutului de țară-candidat la UE, exprimate, cum era de așteptat, de forțele pro-ruse și anti-europene.

Astfel, minoritatea parlamentară, formată din deputații comuniști și socialiști, și-a arătat nemulțumirea față de semnarea cererii de aderare la UE, pe care au calificat-o drept una „pur populistă”, precizând că „adoptarea unor decizii atât de serioase cu privire la vectorul de dezvoltare a țării trebuie realizată ținând cont și de regiunea transnistreană, or obiectivul de bază al Republicii Moldova este reintegrarea țării”.

Pentru susținerea largă a demersului său european, la 21 mai 2023, Guvernarea PAS, în frunte cu președintele Maia Sandu, a organizat, în Piața Marii Adunări Naționale din Chișinău, un grandios miting, având drept slogan **Adunarea „Moldova Europeană”**, la care au participat în jur de 80.000 de persoane. Acțiuni similare au fost desfășurate în diasporă, precum și în alte 33 de orașe din Europa.

După alocuțiunile rostite de președintele Parlamentului European, Roberta Metsola, precum și de cei mai importanți lideri ai Republicii Moldova, Adunarea „Moldova Europeană” a adoptat o rezoluție, aprobată de toți oamenii prezenți în Piață.

Parlamentul Republicii Moldova a validat, la 25 mai 2023, Rezoluția Adunării „Moldova Europeană”, cu votul a 55 de deputați ai majorității parlamentare, cei ai minorității, toți de orientare pro-rusă, neparticipând la vot.

Mergând pe aceeași cale, pe data de 1 iunie 2023, a avut loc, la castelul-cramă Mimi, din localitatea Bulboaca, cel de-al doilea **Summit al Comunității Politice Europene**(CPE), primul fiind organizat, în Praga, la 6 octombrie 2022. La acesta au participat cei 27 de lideri ai statelor-membre ale UE, precum și omologii lor din alte 20 de țări de pe continentul european.

În afară de capitolul imagine și vizibilitate, care a fost un câștig enorm pentru președintele Maia Sandu și Republica Moldova, Chișinăul a obținut o reafirmare categorică a sprijinului liderilor europeni pentru accesarea țării în Uniunea Europeană.

Acesta s-a concretizat, la 15 decembrie 2023, când Charles Michel, președintele Consiliului European, a anunțat decizia UE privind începerea negocierilor de aderare cu Republica Moldova.

Tema deschiderii negocierilor pentru aderarea la Uniunea Europeană a fost reluată de Maia Sandu și în mesajul său, din 24 decembrie 2023, transmis cu ocazia marcării a 3 ani de la preluarea mandatului.